

Кормушин Я. К.
*аспірант кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-611-2-25>

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЛАТФОРМ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ ФІНАНСІВ (DeFi)

Децентралізовані фінанси (DeFi) стали одним із найпомітніших напрямів трансформації сучасної платіжної інфраструктури, оскільки поєднують функції платежів, обміну активів, кредитування, зберігання ліквідності та розрахунків без участі класичних фінансових посередників. У науковій літературі DeFi розглядається як явище на перетині децентралізації, блокчейн-технологій, смарт-контрактів та відкритого банкінгу [1, с. 173].

Сутність DeFi можна визначити як екосистему фінансових послуг на основі блокчейну, що дає змогу здійснювати фінансові операції без участі банків та інших централізованих установ. Її ключовими принципами є децентралізація, програмована автоматизація операцій, прозорість, глобальна доступність та інтероперабельність фінансових протоколів [2, с. 156].

Наукові дослідження децентралізованих фінансів активно розвиваються протягом останніх років. У роботі D. Zetsche, D. Arner та R. Buckley сформовано концептуальне розуміння DeFi як нової моделі організації фінансових відносин у цифровій економіці [1, с. 175]. F. Schär досліджує архітектуру DeFi-екосистеми та її відмінності від традиційних фінансових ринків [2, с. 158].

У подальших дослідженнях акцентується увага на функціонуванні фінансових сервісів DeFi, їхніх ризиках і потенціалі трансформації фінансових ринків. Зокрема, у роботі F. Carapella та ін. проаналізовано економічні можливості та ризики децентралізованих фінансів [3, с. 5]. Gramlich та ін. систематизували сучасні наукові підходи до дослідження DeFi та окреслили перспективні напрями подальших досліджень [4, с. 3]. Aquilina, Frost та Schrimpf запропонували функціональний підхід до аналізу DeFi-екосистеми та її ролі у фінансовій системі [5, с. 4].

Метою дослідження є визначення особливостей діяльності платформ децентралізованих фінансів як елементів сучасної платіжної інфраструктури у глобальному та українському контексті.

Проведений аналіз наукових досліджень та практики функціонування DeFi показує, що платформи DeFi функціонують не як окремі фінансові сервіси, а як програмована фінансова інфраструктура. Її основою є смарт-контракти – програмні алгоритми, що автоматично виконують умови угод між учасниками. Блокчейн у цьому випадку виступає одночасно середовищем обліку, клірингу та розрахунків [2, с. 160]. У науковій літературі DeFi характеризується як відкритий та необмежений у доступі фінансовий протокол, що забезпечує доступ до фінансових послуг без посередників. До ключових характеристик таких систем належать відкритість програмного коду, публічна прозорість транзакцій та можливість інтеграції різних протоколів між собою [4, с. 6].

З точки зору платіжної інфраструктури важливою особливістю DeFi є мінімізація ролі централізованого посередника. Користувачі взаємодіють із фінансовими протоколами безпосередньо через криптовалютні гаманці, а підтвердження транзакцій здійснюється за допомогою механізмів блокчейн-мережі. Значну роль у функціонуванні DeFi відіграють стейблкоїни, які використовуються як базовий розрахунковий актив для здійснення фінансових операцій [3, с. 7].

Статистичні дані свідчать про швидке масштабування децентралізованих фінансів. За оцінками дослідників, загальна вартість активів, заблокованих у DeFi-протоколах (Total Value Locked), у 2022 році перевищувала 80 млрд дол. США [3, с. 9]. Водночас глобальна база користувачів криптовалют у 2024 році перевищила 500 млн осіб, що свідчить про поступове зростання ролі цифрових фінансових технологій у світовій економіці [5, с. 6].

Функціонально DeFi-платформи охоплюють широкий спектр фінансових сервісів: децентралізовані біржі (DEX), кредитні та депозитні протоколи, управління цифровими активами, страхові сервіси та платіжні інструменти. Водночас сучасна модель DeFi здебільшого орієнтована на операції з криптоактивами та поки що має обмежену інтеграцію з традиційною фінансовою системою [5, с. 8].

Зазначимо, що поряд із перевагами розвиток DeFi супроводжується певними ризиками. Серед них можна виділити технічні вразливості смарт-контрактів, високу волатильність криптоактивів, ризики ліквідності, шахрайські схеми та недостатній рівень регуляторного

контролю. Це зумовлює необхідність формування ефективних механізмів регулювання та підвищення рівня кібербезпеки у сфері децентралізованих фінансів.

Український фінансовий ринок також демонструє зростання інтересу учасників до криптовалют і DeFi-сервісів. Україна входить до групи країн із високим рівнем використання криптоактивів, що створює передумови для розвитку нових цифрових фінансових інструментів та модернізації платіжної інфраструктури.

Отже, платформи децентралізованих фінансів формують новий тип фінансово-платіжної інфраструктури, у межах якої блокчейн виконує функції обліку та розрахунків, а смарт-контракти забезпечують автоматичне виконання фінансових операцій. Основними особливостями DeFi є децентралізація, глобальна доступність, безперервність функціонування, відсутність традиційних посередників та висока інтероперабельність фінансових сервісів.

Водночас DeFi поки що не може повністю замінити традиційні фінансові інститути, оскільки залишається чутливим до технічних та ринкових ризиків. У перспективі розвиток децентралізованих фінансів залежатиме від вдосконалення технологічної інфраструктури, формування ефективної регуляторної політики та інтеграції з традиційною фінансовою системою.

Література:

1. Zetsche D., Arner D., Buckley R. Decentralized Finance. *Journal of Financial Regulation*. 2020. Vol. 6 (2). P. 172–203.
2. Schär F. Decentralized Finance: On Blockchain- and Smart Contract-Based Financial Markets. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*. 2021. Vol. 103 (2). P. 153–174.
3. Carapella F., Dumas E., Gerszten J., Swem N., Wall L. Decentralized Finance (DeFi): Transformative Potential & Associated Risks. Washington: Federal Reserve Board, 2022.
4. Gramlich V., Guggenberger T., Principato M., Urbach N. A multivocal literature review of decentralized finance. *Electronic Markets*. 2023. Vol. 33.
5. Aquilina M., Frost J., Schrimpf A. Decentralized Finance (DeFi): A Functional Approach. *Journal of Financial Regulation*. 2024. Vol. 10 (1). P. 1–27.